

HIỆN ĐẠI HÓA CÔNG TÁC THANH TRA, KIỂM TRA, GIÁM SÁT CỦA KHO BẠC NHÀ NƯỚC

NGUYỄN TUẤN DŨNG

Hiện đại hóa, ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số là một nhân tố quan trọng, quyết định sự thành công của thực hiện Chiến lược phát triển Kho bạc Nhà nước. Hiện đại hóa, ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số cũng là xu thế tất yếu, khách quan trong quá trình phát triển, là yêu cầu bắt buộc, cấp thiết, tác động tới tất cả cá nhân, tổ chức, trong đó có hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát Kho bạc Nhà nước.

Từ khóa: Công nghệ thông tin, tài chính, thanh tra, kiểm tra

MODERNIZING INSPECTION AND MONITORING ACTIVITIES OF THE STATE TREASURY

Nguyen Tuan Dung

Modernizing and applying the advancements of information technology and digital transformation are extremely important deciding the success of the State Treasury Development Strategy. Modernizing and applying information technology and digital transformation is an inevitable trend of development, and an imperative requirement for every individual and organization including inspection and monitoring activities of the State Treasury.

Keywords: Information technology, finance, inspection, examination

Ngày nhận bài: 1/2/2023

Ngày hoàn thiện biên tập: 10/2/2023

Ngày duyệt đăng: 14/2/2023

Kết quả hiện đại hóa hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát

Trong giai đoạn 2008 - 2012, Kho bạc Nhà nước (KBNN) đã triển khai giám sát từ xa công tác quản lý quỹ ngân sách nhà nước (NSNN) trên chương trình Kế toán Kho bạc (KTKB) cho đến khi hoàn thành triển khai diện rộng Hệ thống thông tin quản lý ngân sách và kho bạc (TABMIS), qua đó đã giúp các khoản thu NSNN được tập trung kịp thời, đầy đủ, thực hiện đúng quy trình và phân chia các khoản thu cho các cấp ngân sách theo tỷ lệ quy định. Các khoản chi NSNN được hạch toán theo mục lục ngân sách hiện hành, không còn xảy ra trường hợp chi vượt dự toán, vượt tồn quỹ ngân sách; hạch toán

chính xác mục lục NSNN nên các khoản thu, chi tạm ứng, trợ cấp luôn khớp đúng. Công tác thanh toán liên kho bạc, thanh toán điện tử diễn ra thông suốt, những sự cố xảy ra trong quá trình giao dịch được kịp thời khắc phục. Các khoản phải thu, phải trả, tạm thu, tạm giữ chờ xử lý được thực hiện theo quy định, không còn xảy ra tình trạng các khoản thu đã đủ điều kiện nộp NSNN nhưng vẫn hạch toán trên tài khoản tạm thu, tạm giữ, hoặc kéo dài thời gian nộp NSNN đối với các tài khoản tạm thu; duy trì tốt kỷ luật, kỷ cương tài chính...

Trong giai đoạn 2011 - 2014, KBNN đã triển khai chương trình giám sát từ xa công tác quản lý tài chính nội bộ KBNN cho đến khi chương trình Kế toán nội bộ được nâng cấp theo mô hình tập trung. Khi đó, Chương trình giám sát từ xa công tác quản lý tài chính nội bộ KBNN có 2 phân hệ:

- Phân hệ thông tin phục vụ cho quản lý quá trình tổ chức thực hiện công tác thanh tra, kiểm tra tại KBNN các tỉnh, thành phố từ khâu lập kế hoạch, thực hiện kiểm tra, xử lý kết quả kiểm tra và quản lý thông tin công chức làm công tác thanh tra, kiểm tra trong hệ thống KBNN.

- Phân hệ giám sát công tác quản lý tài chính nội bộ tại các đơn vị KBNN. Qua đó, công chức thanh tra, kiểm tra trong hệ thống KBNN đã thực hiện giám sát nội dung ghi sổ chi tiết hoạt động các tài khoản trong bảng, tài khoản ngoài bảng; Giám sát tính chất các số dư trong bảng cân đối tài khoản; Giám sát phương pháp ghi chép tài khoản kế toán; Giám sát nguồn kinh phí hoạt động; Giám sát các mục chi theo Mục lục Ngân sách hiện hành; Giám sát các khoản thanh toán...

Giai đoạn từ năm 2014 đến nay, KBNN đã tập trung nghiên cứu, có các ứng dụng CNTT phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát hoạt động nghiệp vụ như sau:

- Hoàn thành Tiện ích tra cứu dữ liệu Dịch vụ công trực tuyến phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra, giám

sát. Đây là tiện ích CNTT hỗ trợ cho hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát nội bộ hệ thống KBNN nhằm giúp cho công chức làm công tác thanh tra, kiểm tra tra cứu, khai thác thông tin, dữ liệu hồ sơ, chứng từ đơn vị sử dụng NSNN gửi thanh toán qua dịch vụ công trực tuyến (DVCTT) phục vụ hoạt động thanh tra, kiểm tra; Giúp cho công chức thanh tra, kiểm tra thực hiện công tác giám sát từ xa thủ tục hành chính trong công tác kiểm soát chi NSNN.

- Tiến hành khai thác hiệu quả thông tin tại Kho dữ liệu chung của KBNN phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát, qua đó kịp thời phát hiện những rủi ro trong hoạt động nghiệp vụ để cảnh báo hoặc chấn chỉnh chung trong toàn hệ thống.

- Xây dựng và vận hành hiệu quả Tiện ích lập và gửi báo cáo thanh tra, kiểm tra KBNN trên môi trường điện tử qua đó giảm thiểu báo cáo giấy, thông tin nhanh chóng, kịp thời giữa KBNN và KBNN tỉnh, thành phố trong việc báo cáo định kỳ, đột xuất công tác thanh tra, kiểm tra, giải quyết khiếu nại tố cáo, phòng chống tham nhũng... Cập nhật thường xuyên thông tin, số liệu về công tác thanh tra, kiểm tra, giải quyết khiếu nại tố cáo và phòng chống tham nhũng của hệ thống KBNN trên Cơ sở dữ liệu báo cáo tổng hợp về do Thanh tra Chính phủ xây dựng.

- Triển khai hoạt động giám sát từ xa hoạt động nghiệp vụ KBNN thông qua việc phân tích, tổng hợp thông tin, dữ liệu thông qua hệ thống CNTT tập trung tại KBNN và thông qua hệ thống báo cáo, cụ thể như: giám sát từ xa việc tiếp nhận, giải quyết thủ tục hành chính trong công tác kiểm soát chi NSNN qua DVCTT thông qua tiện ích tra cứu dữ liệu DVCTT; Giám sát từ xa điện tra soát trong thanh toán với ngân hàng trên cơ sở phân tích, tổng hợp dữ liệu trên chương trình Thanh toán song phương Điện tử; Giám sát từ xa việc quản lý, sử dụng chứng thư số; giám sát từ xa việc chấp hành định mức tồn quỹ tại KBNN các cấp trên chương trình quản lý kho quỹ...

Qua công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát từ xa KBNN đã có nhiều văn bản quán triệt và chấn chỉnh toàn hệ thống để các mặt hoạt động KBNN ngày càng đi vào nề nếp, đảm bảo quy trình nghiệp vụ và đúng quy định của pháp luật.

Các yếu tố tác động đến quá trình đổi mới công tác thanh tra, kiểm tra

KBNN đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược phát triển KBNN đến năm 2030; Bộ Tài chính đã phê duyệt Chương trình hành động thực hiện Chiến lược phát triển KBNN đến năm 2030. KBNN đã phân công cụ thể thực hiện các nhiệm vụ, đề án triển

khai Chương trình hành động của Bộ Tài chính thực hiện Chiến lược phát triển KBNN đến năm 2030, trong đó có các đề án, chính sách liên quan đến công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát. KBNN đã hoàn thành việc xây dựng Kiến trúc tổng thể CNTT giai đoạn 2021-2030, hướng tới hình thành Kho bạc số, trong đó đã dành không gian cho hoạt động ứng dụng CNTT, chuyển đổi số công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát.

Yêu cầu của Chính phủ, Bộ Tài chính về cải cách hành chính và chuyển đổi số rất quyết liệt và cụ thể tại Nghị quyết số 76/NQ-CP ngày 15/7/2021 của Chính phủ ban hành Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2021-2030; Quyết định số 749/QĐ-TTg ngày 03/6/2020 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến 2030; Quyết định số 1484/QĐ-BTC ngày 27/7/2022 của Bộ trưởng Bộ Tài chính ban hành về Kế hoạch chuyển đổi số của Bộ Tài chính đến năm 2025, định hướng đến năm 2030.

Có thể khẳng định, yêu cầu cải cách hành chính và chuyển đổi số đã và đang là xu thế tất yếu, khách quan trong quá trình phát triển, là yêu cầu bắt buộc, cấp thiết, tác động tới tất cả cá nhân, tổ chức, đặc biệt là các nội dung liên quan trực tiếp đến hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát KBNN khi: Mục tiêu đặt ra đến năm 2025 là 50% hoạt động kiểm tra của KBNN được thực hiện thông qua môi trường điện tử và môi trường số; Mục tiêu đến năm 2030 là 70% hoạt động kiểm tra của KBNN được thực hiện thông qua môi trường điện tử và môi trường số.

Bên cạnh đó, Luật Thanh tra (sửa đổi) và các văn bản hướng dẫn luật có hiệu lực trong năm 2023 sẽ tác động tới quá trình đổi mới hoạt động thanh tra, kiểm tra của KBNN, đặc biệt là cơ cấu tổ chức, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của hoạt động thanh tra, kiểm tra KBNN.

Cùng với đó, sự chuyển đổi mạnh mẽ trong công tác ứng dụng CNTT, chuyển đổi số của các cơ quan thanh tra kiểm tra liên quan cũng sẽ tác động đến quá trình đổi mới hoạt động thanh tra, kiểm tra của KBNN. Cụ thể như:

- Thanh tra Bộ Tài chính đang nghiên cứu xây dựng hệ thống Cơ sở dữ liệu Thanh tra tài chính Giai đoạn 2; Thực hiện triển khai kết nối hệ thống Cơ sở dữ liệu Thanh tra tài chính với các hệ thống liên quan của các đơn vị Tổng cục và các Cục/Vụ thuộc Bộ Tài chính; nghiên cứu, xây dựng và triển khai hệ thống CSDL về công tác tiếp công dân, xử lý đơn, giải quyết khiếu nại, tố cáo và độc lập với Hệ thống của Thanh tra Chính phủ. Hệ thống dự kiến triển khai cho các đơn vị thanh tra trong ngành Tài chính, trong đó có KBNN.

- Tổng cục Thuế đang nghiên cứu để ứng dụng

CNTT phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra nhằm tự động hóa một số bước công việc thanh tra, kiểm tra dựa trên nền tảng quản lý thuế điện tử và kết nối dữ liệu tự động; Trên cơ sở nguồn dữ liệu về người nộp thuế có trên hệ thống quản lý thuế, cơ quan thuế đẩy mạnh thanh tra, kiểm tra theo phương thức quản lý rủi ro; Tăng cường đổi mới loại hình, phương pháp và kỹ thuật thanh tra, kiểm tra thuế theo rủi ro phù hợp với đặc điểm của từng nhóm người nộp thuế về quy mô, lĩnh vực, ngành nghề kinh doanh nhằm phát hiện, ngăn chặn và xử lý kịp thời các hành vi vi phạm về thuế, giảm khiếu nại sau thanh tra, kiểm tra thuế...

- Tổng cục Hải quan đã triển khai Hệ thống Quản lý hải quan tự động tại hầu hết các Cục Hải quan tỉnh, thành phố. Hệ thống quản lý rủi ro của Hải quan hàng ngày, hàng giờ cung cấp thông tin phục vụ quá trình thông quan tự động, giúp ngành Hải quan tập trung nguồn lực để xử lý hồ sơ có nghi vấn. Tổng cục Hải quan đã triển khai khá đồng bộ các hệ thống CNTT phục vụ cho công tác kiểm tra sau thông quan và điều tra, chống buôn lậu, xử lý vi phạm.

Bên cạnh đó, các cơ quan thanh tra, kiểm tra, kiểm toán liên quan cũng triển khai mở rộng ứng dụng CNTT trong hoạt động như Thanh tra Chính phủ đã hoàn thành ban hành kiến trúc CNTT của TTCP biên bản 2.0 theo khung kiến trúc Chính phủ điện tử và đang xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia về phòng chống tham nhũng, tiêu cực; cơ sở dữ liệu quốc gia về kiểm soát tài sản, thu nhập; Kiểm toán Nhà nước đã và đang tập trung phát triển, mở rộng việc ứng dụng CNTT, chuyển đổi số trong hoạt động kiểm toán; Hoạt động thanh tra, giám sát của Ngân hàng Nhà nước đã được tin học hóa 90% phục vụ đắc lực cho hoạt động giám sát, thanh tra ngân hàng; Bảo hiểm xã hội sử dụng phần mềm Quản lý hoạt động thanh tra, kiểm tra nhằm hiện đại hóa công tác quản lý, đã và đang xây dựng phần mềm “Dấu hiệu nhận diện hành vi vi phạm trong lĩnh vực BHXH, BHYT”...

Như vậy, bối cảnh chung đã và đang tác động mạnh mẽ, đặt ra yêu cầu cấp bách cho công tác hiện đại hóa, ứng dụng CNTT, chuyển đổi số trong hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát KBNB.

Kế hoạch hành động nhằm hiện đại hóa công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát

Mục tiêu, định hướng công tác thanh tra, kiểm tra đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030 là nâng cao vị thế, vai trò hoạt động thanh tra, kiểm tra trong thực hiện chức năng, nhiệm vụ của KBNB. Hiện đại hóa

công tác thanh tra, kiểm tra giám sát; xây dựng hệ thống thanh tra, kiểm tra chuyên nghiệp, đáp ứng yêu cầu đổi mới và phù hợp với Chiến lược phát triển KBNB đến năm 2030.

Với mục tiêu nêu trên, KBNB đề ra các giải pháp trọng tâm cần thực hiện trong công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát gồm:

Một là, bám sát mục tiêu, kế hoạch hành động thực hiện Chiến lược phát triển KBNB đến năm 2030 và chỉ đạo, yêu cầu của Đảng, Quốc hội, Chính phủ, Bộ Tài chính và các cơ quan có liên quan để cụ thể hóa, triển khai thực hiện tốt ứng dụng CNTT phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra KBNB trong những năm tới.

Hai là, rà soát, kiện toàn Ban chỉ đạo, tổ giúp việc triển khai ứng dụng CNTT phục vụ công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát KBNB; Tập trung nguồn lực của cả hệ thống nhằm hiện đại hóa công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát.

Ba là, hoàn thành đề án định hướng công tác thanh tra, kiểm tra KBNB đến năm 2025, tầm nhìn 2030; đồng thời nghiên cứu, xây dựng được thiết kế tổng thể CNTT phục vụ hoạt động thanh tra, kiểm tra KBNB phù hợp với kiến trúc CNTT KBNB, có khả năng liên thông, kết nối, tùy chỉnh cao và tránh trùng lặp; ứng dụng hiệu quả các công nghệ số vào hoạt động thanh tra, kiểm tra; quan tâm đến an toàn, bảo mật, dự phòng rủi ro trong ứng dụng CNTT phục vụ hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát...

Bốn là, tận dụng các nguồn lực để ứng dụng CNTT, chuyển đổi số vào hoạt động thanh tra, kiểm tra nhanh hơn trên cơ sở nguồn dữ liệu KBNB tập trung, sẵn có...

Bên cạnh đó, hệ thống KBNB xây dựng kế hoạch triển khai tổng thể, chi tiết công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát; hoàn thiện thể chế, chính sách; quan tâm đảm bảo số lượng, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực; quyết liệt ứng dụng CNTT, chuyển đổi số phục vụ hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát.

Tài liệu tham khảo:

1. Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định 455/QĐ-TTg phê duyệt Chiến lược phát triển KBNB đến năm 2030;
2. Bộ Tài chính, Quyết định số 2222/QĐ/BTC về việc ban hành Chương trình hành động của Bộ Tài chính thực hiện Chiến lược phát triển KBNB đến năm 2030.
3. KBNB, Quyết định số 2739/QĐ-KBNB ngày 04/6/2021 về Kiến trúc tổng thể CNTT hướng tới Kho bạc số.

Thông tin tác giả:

Nguyễn Tuấn Dũng

Vụ Thanh tra, kiểm tra (Kho bạc Nhà nước)

Email: Dungnt15@vst.gov.vn